

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ІМ. М.І. ПИРОГОВА

Кафедра філософії та суспільних наук

**ФІЛОСОФІЯ
В СУЧАСНОМУ НАУКОВОМУ
ТА
СОЦІАЛЬНО - ПОЛІТИЧНОМУ
ДИСКУРСАХ**

МАТЕРІАЛИ ДОПОВІДЕЙ ТА ВИСТУПІВ

**ІV-ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО - ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ**

16-17 листопада 2023 року

ВІННИЦЯ 2024

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР

**Голова Вченої ради ЗВО, доктор медичних наук, професор,
завідувач кафедри ендоскопічної та серцево-судинної хірургії
Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова
Петрушенко Вікторія Вікторівна**

ЗАСТУПНИК ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА

**Професор ЗВО кафедри філософії та суспільних наук
Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова,
доктор філософських наук, професор,
академік НАН ВО України
Вергелес Костянтин Миколайович**

Редакційна колегія:

Харьковченко Євген Анатолійович доктор філософських наук, професор, завідувач ЗВО кафедри релігієзнавства філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Куліш Павло Лаврентійович кандидат філософських наук, доцент, доцент ЗВО кафедри філософії та суспільних наук Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова (ВІДПОВІДАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР)

Мельник Віктор Мирославович, кандидат політичних, наук науковий співробітник філософського факультету, асистент ЗВО кафедри політології філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Філософія в сучасному науковому та соціально-політичному дискурсах. Матеріали доповідей та виступів IV всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю 16-17 листопада 2023 року. Вінниця : ТВОРИ, 2024. – 204 с.

ISBN 978-617-95332-6-6

Збірник містить матеріали доповідей та виступів учасників IV всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «**Філософія в сучасному науковому та соціально-політичному дискурсах**», яка відбулась у Вінницькому національному медичному університеті ім. М.І. Пирогова 16-17 листопада 2023 року з нагоди святкування Міжнародного дня філософії. У поданих матеріалах висвітлюється широке коло актуальних проблем розвитку філософських дисциплін від минулих часів до сучасних. Збірник адресовано науковцям, вищої та середньої освіти, аспірантам, магістрантам, пошукувачам, студентам та всім хто цікавиться філософією й гуманітарними дисциплінами.

Матеріали подані в авторській редакції. Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних, власних імен, посилань, грамотність, літературний стиль та інших відомостей. Редколегія залишає за собою право скорочувати та редагувати подані матеріали. Рукописи не повертаються. Організатори конференції та члени редколегії не завжди поділяють думки учасників (авторів).

Рекомендовано до друку Вченою радою Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова протокол № 7 від 28.12. 2023 р.

УДК: 1(091):004.83

ISBN 978-617-95332-6-6

40.	Ратніков В.С. ШЕ РАЗ ПРО ФІЛОСОФСЬКІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРШОЇ НАУКОВОЇ РЕВОЛЮЦІЇ.....	153
41.	Ратушняк І.І. СПРОБА СТАБІЛІЗАЦІЇ В СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ ГУБЕРНСЬКОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ ПОДІЛЛЯ У 1918 Р.....	155
42.	Рисинець Т.П., Полянська К.С. МІЖНАРОДНІ ІНІЦІАТИВИ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОГО СКЛАДУ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	158
43.	Ситайло Ю.В. ВІЗАНТИЗМ: СИМВОЛІЧНА ВЛАДА І СОБОРНІСТЬ...	162
44.	Соколовський О.Л. АНТРОПОЛОГІЧНИЙ ДИСКУРС У ПРАВОСЛАВ'І.....	165
45.	Ставничий А.М. (архім. Ієремія) ФІЛОСОФІЯ ЧАСУ В СУЧАСНОМУ СОЦІАЛЬНО-ХРИСТІЯНСЬКОМУ ДИСКУРСІ.....	168
46.	Тамашук Я.М., Додонова В.І. ХОЛІЗМ ТА РЕДУКЦІОНІЗМ: КОМПАРАТИВІСТСЬКИЙ АНАЛІЗ МЕТОДОЛОГІЧНИХ ПРИНЦИПІВ...	174
47.	Ханжи В.Б., Ляшенко Д.М. ГУССЕРЛІВСЬКЕ ТІМЕ-CONSCIOUSNESS ТА ГАЙДЕГЕРІВСЬКЕ DASEIN ЯК ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДСТАВИ РЕКОНСТРУКЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ АНТРОПНОГО ЧАСУ.....	177
48.	Школьнікова Т.Ю. ПОНЯТТЯ ТА ПРОБЛЕМИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ КУЛЬТУРИ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ У ВИЩІЙ ОСВІТІ.....	183
49.	Ямчук П.М. ДУХОВНО-ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА Й БУТТЄВА ІДЕНТИЧНІСТЬ УКРАЇНЦІВ: ВІД ДАЛЕКОЇ МИНУВШИНИ ДО СУЧАСНОСТІ Й ПОДАЛЬШИХ ПЕРСПЕКТИВ.....	186
	НАШІ АВТОРИ	196

реальний прогрес науки можна повністю описати через редукцію, може бути піддана сумніву. Однак, розглядання умов, за яких можливі редукції, може допомогти краще розуміти природу голізму в науці.

Література:

1. Healey, Richard. Scientific Holism and Nonseparability in Physics Stanford Encyclopedia of Philosophy. – 2019. – URL: <https://plato.stanford.edu/entries/physics-holism/#Metho>
2. Riel van, Raphael & Gulick van, Robert. Scientific Reduction. Stanford Encyclopedia of Philosophy. – 2019. – URL: <https://plato.stanford.edu/entries/scientific-reduction/#EpiOntRedNonRedPhy>
3. Sarkar, S. Models of Reduction and Categories of Reductionism. Synthese. – 1992. – No 91. – Pp. 167–194.
4. Дюгем П. Фізична теорія, її мета та будова. – М.: КомКнига, 2007. – 328 с.
5. Габович О.М., Кузнецов В.І. Філософія наукових теорій. Нарис перший: назви та реалії. – Київ: Наукова думка, 2023. – 518 с.

Ханжи В. Б.,

д. філос. н., професор,
завідувач кафедри філософії, біоетики та іноземних мов
Одеський національний медичний університет
м. Одеса, Україна

Ляшенко Д. М.,

к. філос. н., доцент,
доцент кафедри філософії
Національний університет «Одеська морська академія»
м. Одеса, Україна

ГУССЕРЛІВСЬКЕ TIME-CONSCIOUSNESS ТА ГАЙДЕГЕРІВСЬКЕ DASEIN ЯК ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДСТАВИ РЕКОНСТРУКЦІ КОНЦЕПЦІЇ АНТРОПНОГО ЧАСУ

Проблема часу тисячоліттями зберігає в собі величезну таємницю, але саме через це вона завжди виступає як величезний магніт-притягувач, а може навіть драматичніше – як одна зі складових того самого забороненого плода... Проте через наполегливі пошуки, багаторазові спроби і «набиття шишок» вчені і філософи намагаються крок за кроком відкривати завісу таємничості темпоральної проблематики. У власних дослідженнях автори цієї роботи також долучилися до таких досліджень,

і, наприклад, концепція антропного часу (В. Б. Ханжи), яка вже в декількох способах моделювання розробляється в контексті антропологічної парадигми часу [3; 7], є посильним внеском у велику спільну справу.

Тим не менш, кожен з етапів реконструкції, начебто розв'язуючи певну низку питань, водночас провокує постановку нових, не менш значущих, на які може і не було звернуто увагу раніше. А це, в свою чергу, вимагає розширення палітри історико-філософських підходів, які (іноді – з глибини століть), будучи підданими аналізу та інтерпретації, здатні значним чином підготовлювати та каталізувати сучасну думку. В даній роботі, з метою виявлення низки ключових положень, що можуть бути використаними у подальшій реконструкції концепції антропного часу, здійснюється осмислення вчень про час, а також про роль людини в конституюванні темпоральності, які були запропоновані двома німецькими філософами – Едмундом Гуссерлем та Мартіном Гайдеггером.

Е. Гуссерль пресупозиційно дистанціюється від вивчення об'єктивного часу. Філософ як ретенціоналіст [10, с. 95] «схоплює дужками» ('bracketing' чи 'epoché'), тобто відкидає з поля свого інтересу, час, що відображає той чи інший процес феноменального світу і в якому фіксується певна пролонгованість подій, а також об'єктивний час переживання, навіть переживання, що конституують час. Це все, на його думку, не є феноменологічними завданнями [2, с. 6]. У гуссерлівському концепті феноменологічного часу схоплюється «єдина форма всіх переживань», що структурує потік свідомості трансцендентального Ego [12, с. 192]. Саме розкриття часової сутності предметів сприйняття, пам'яті, очікування, тобто осмислення свідомості часу (time-consciousness), є стрижневою ідеєю феноменологічного підходу до проблеми темпоральності.

Не менш принциповим є гуссерлівське epoché й щодо психологізації часу. Критикуючи саме за психологічну орієнтацію підхід свого попередника Франца Brentano, Гуссерль зазначає, що феноменологію цікавить не просто ланцюг переживань, що продукують одне одного, через що і відбувається їхня часова насиченість («первинні асоціації»), а здатність свідомості завдяки цілісності та єдності виявляти тривалість та послідовність перебігу відчуттів [2, с. 18].

Акцентуації гуссерлівського вчення неминуче призводять до необхідності розв'язання вельми складної, з огляду на структуру time-consciousness, проблеми пофазової диференціації феноменологічного часу, тобто представлення такого в фазах минулого, теперішнього та майбутнього. Скажемо більше: традиційна спроба виділення в плині феноменологічного часу вказаних фаз як самодостатніх і однорідних є безперспективною, оскільки у всіх цих модусах бере участь «тепер-свідомість» (актуальне теперішнє), що суб'єктивним чином центрує часовий

континуум. Отже, у вказаному контексті, виходячи з конститутивної інтенційованості свідомості на «схоплення-з-тепер» колишнього, теперішнього та майбутнього (як умовних), коректнішими виглядають такі вказівки (детальніше – див. [13, с. 124]): а) здатності ретенції та спогаду фундуєть модус минулого та його зв'язки із теперішнім; б) через сприйняття закладаються підстави фази самого теперішнього, а також континуальної єдності всієї темпоральної послідовності; в) можливості (possibilities) протенції та антиципації (як форми уяви) конституують прийдешнє та його зв'язки з теперішнім.

Ключову роль в концепції Гуссерля відіграє категорія «тепер» – саме з нього відбуваються «схоплення», що й конституують часову континуальність. В стародавні часи питання про те, яким чином вибудовується пов'язаність різних «тепер» у тривалості часу, було підняте Арістотелем (ще раніше його суперечливість було показано в апоріях Зенона). Античний мислитель в роботі «Фізика» показує, що різні «тепер» виявляються одночасно і відмінними одне від одного (як такі, що знаходяться в різних періодах, «частинах» континууму), і тотожними одне до одного, якщо виходити з їхнього субстрату, адже переміщення в часі, змінюючи визначення переміщуваного, не змінює його сутності [9, с. 370–377].

Розв'язуючи показану проблему на свій лад, Гуссерль підкреслює таке: а) будь-яка тривалість, наприклад тон, що звучить, є вибудованою у часовому потоці через власні модуси (фази) [2, с. 68]; б) кожна фаза процесуальності (фаза будь-якого «тепер» у послідовності схоплювань), згідно із законом безперервної модифікації, зберігає тотожність свого предметного сенсу [2, с. 68]; в) кожне нове «тепер» в феноменологічному ракурсі є саме новим [2, с. 68]. Отже, ество усвідомлення об'єкта, що становиться, – в єдності мета-темпоральної смислової тотожності і феноменологічних оновлень, принципово атрибутованих часом.

Перейдемо до розгляду вчення, мабуть, найвидатнішого з учнів Гуссерля – М. Гайдегера. Гайдегєрівське розуміння буття і часу визначається принциповим подоланням традиції підпорядкованості часу буттю і, відповідно, відходом від позицій фундування уявлень про час лише уявленнями про буття. Німецький філософ вказує [5, с. 392], що для проникнення в суть і першого, і другого слід задалегідь виключити їхнє уречевлення, тобто розуміння таких як речей в низці інших речей. Філософ наголошує, успадковуючи ще арістотелівську думку, на трансцендентності категорії буття. Однак філософ йде далі – трансцендентність бачиться йому також атрибутом категорії часу. Отже, буття не є річчю як щось, обмежене часом, але воно визначається часом через присутність. Час не є річчю як щось суще, але він визначається буттям, оскільки своїм постійним плином супроводжує буття. У підсумку мислитель резюмує: «Буття і час взаємно визначають одне одного, проте

так, що ні перше – буття – не можна розглядати як часове, ні друге – час – як суще» (переклад наш – В. Х., Д. Л.) [5, с. 392].

Констатуючи неможливість осягнення буття в силу його непосильної для людини всезагальності, мислитель все ж таки пропонує засіб наближення до цього таємнозначства. Постановка та розробка фундаментальних питань про буття вимагає попереднього формування способу розгляду та тлумачення, «манери підходу до цього суцього» (переклад наш – В. Х., Д. Л.) [11, с. 26]. Причому слід розуміти, що саме прояснення, перебуваючи в бутті і розкриваючи його зсередини, також сутнісно є визначеним предметом прояснення. У Гайдеггера знаходимо: «Це суще, яке ми самі завжди є і яке серед іншого має буттєву можливість запитування, ми термінологічно схоплюємо як ‘Dasein’» (переклад наш – В. Х., Д. Л.) [11, с. 27].

Переклад поняття Dasein (в якому виражена «присутньорозмірність» буття) є неоднозначним. Зустрічаються такі варіанти: «тутбуття» («здесьбытие» – рос.) – в перекладі О. В. Михайлова; «присутність», іноді – «буття-ось» («бытие-вот» – рос.) – у В. В. Бібіхіна. Деякі перекладачі залишають цю конструкцію взагалі без перекладу (J. Macquarrie, E. Robinson; О. Г. Черняков). Dasein виявляється обраним у тому сенсі, що саме його буття стає основою розкриття самого буття, буття всезагального. По суті, тут німецький мислитель має на увазі буття людини, однак із цього приводу необхідні щонайменше три ремарки. По-перше, Гайдеггер чинить опір конкретизації та індивідуалізації Dasein шляхом редукції до «кожного» і «ніхто» відповідно (ist nicht indifferent Niemand oder Jeder). Нейтральність (у вказаному сенсі) «тутбуття» дозволяє йому фундаментально випереджати обидва варіанти своєю позитивністю і сутнісною потужністю (докладніше – див. [1]). По-друге, Dasein не є антропологізацією гуссерлівського абстрактного Я, як це подає в критиці свого вчителя Гайдеггер. Швидше навпаки, вважає останній, – гуссерлівське Ego є неприродною спробою абстрагування свідомості від її носія. Не є виразною гайдеггерівська категоріальна конструкція і через такі поняття Е. Кассіра, як свідомість, «дух, що ззовні споглядає суще». Dasein як «in-der-Welt-Sein» слід мислити у єдності зі світом. По-третє, як зауважує К. Малабу, з тієї ж причини поняття Dasein не вичерпується ідеєю людини, прийнятої в гуманітарних науках, наприклад, етнології, «...тому, що вона і далі не добачатиме онтологічного фундаменту поняття» [4, с. 49]. Дійсно, традиційне для гуманітарних наук культивування принципу суб'єкт-об'єктних відносин, у якому зіставлення людини зі світом автоматично веде до протиставлення їх одне одному, у цьому контексті виявляється ущербним, бо існування Dasein є об'єктивно-онтологічним.

Як одну з головних Гайдеггер висуває тезу про те, що «...буттєве структурування Dasein має своєю основою часовість» (переклад наш – В.

Х., Д. Л.) [6, с. 298]. Часовість є особливим часом у вихідному значенні, що споконвіку задає єдність і пов'язаність часових фаз. Саме через людські «тоді», тобто минуле, «тепер» – актуальне (в сенсі «теперішнє») і «потім» – майбутнє світ «інкрустується» темпоральною властивістю. Заглиблюючись у проблему єдиносутності самого часу, філософ зазначає таке. Незважаючи на те, що досвід видає лише послідовність «тепер», розум здатний подолати цю дискретність і відновити природну часову безперервність. Колишнє «тепер», тобто «тоді», щодо нинішнього «тепер» є «тепер-вже-не», а майбутнє «тепер», тобто «потім», у свою чергу, – «тепер-ще не». Саме через «тепер» минуле та майбутнє стають етапами цілісного континууму часу. Взаємозв'язок трьох форм «тепер» народжується в екзистенції Dasein через його здатності очікування, утримування і співвіднесення з присутнім.

Отже, які ж положення вчень Гуссерля та Гайдегера будуть використані (в інтерпретованих формах) в новій реконструкції концепції антропного часу? Перша, гуссерлівська, концепція через ключове положення щодо інтенційованості свідомості «схопленням-з-тепер» та відповідного конституювання часових фаз знайде своє відображення в розробці структури людської форми темпоральності. Насамперед, це стосується «матрьошкового» принципу моделювання, що, як ми вважаємо, імпліцитно використовується мислителем задля узгодження, з одного боку, тези про розмитість меж часових модусів, що підготовлюється здатністю свідомості конституувати синтетичну єдність «тепер» і «позатеперішнього», з іншого – положення про формальне збереження часовими одиницями своєї приналежності до відповідних темпоральних фаз. На подібному принципі ґрунтується і моделювання в концепції антропного часу. Він є вельми доречним з огляду на те, що через притаманну системі людської темпоральності властивість багаторівневої складності структура антропного часу формується у взаємспівдії різномасштабних унікальних темпоральних одиниць («часова матрьошка»).

В свою чергу, гайдегерівська модель виглядає концептуально близькою до наших побудов саме через вказівку філософа на об'єктивний характер Dasein як «буття-в-світі». В концепції антропного часу особливо наголошується на тому, що осмисленню піддається не суб'єктивний (у сенсі «іманентний»), а суб'єктний, але об'єктивний час. Ця теза є принциповою, оскільки внутрішньо властивий антропному часу рушій, свободна воля, яка в процесі життєдіяльності людини впроваджує у світ її власні сенси, об'єктивуючись, формує людський модус темпоральності [8]. Однак докладніше про це йтиметься у наших наступних публікаціях.

Література:

1. Баумейстер А. Онтологія і принцип суб'єктивності: спроба контрінтерпретації Гайдегерової філософії / Андрій Баумейстер // Філософська думка. – 2013. – № 4. – С. 97–113.
2. Гуссерль Э. Феноменология внутреннего сознания времени / Эдмунд Гуссерль / общ. ред. В. И. Молчанова // Собрание сочинений. – Т. 1. – М. : Гнозис, 1994. – 192 с.
3. Запорожан В. Н. Между добром и злом: нравственное самоопределение человека : монография / В. Н. Запорожан, И. А. Донникова, В. Б. Ханжи. – Одесса : ОНМедУ, 2020. – 264 с.
4. Малабу К. Відмінність розриву. Гайдегер та Леві-Строс / Катрін Малабу ; пер. з фран. О. Йосипенко // Філософська думка. – 2010. – № 1. – С. 45–56.
5. Хайдеггер М. Время и бытие / Мартин Хайдеггер // Время и бытие : статьи и выступления / Мартин Хайдеггер ; сост., пер. с нем., вступ. статья, коммент. и указатели В. В. Библихина. – М. : Республика, 1993. – С. 391–406.
6. Хайдеггер М. Основные проблемы феноменологии : Марбургские лекции летнего семестра 1927 года, изданные Фридрихом Вильгельмом фон Херманном / Мартин Хайдеггер ; пер. с нем. А. Г. Чернякова ; [ред. В. В. Останин]. – СПб. : Высш. рел.- филос. школа, 2001. – 446 с.
7. Ханжи В. Б. Парадигмы времени: от онтологического к антропологическому пониманию : монография / В. Б. Ханжи. – Херсон : Гринь Д. С., 2014. – 360 с.
8. Ханжи В. Б. Свобода воли как имманентное основание антропного времени и человеческой истории / В. Б. Ханжи // Fundamental and applied researches in practice of leading scientific schools. – 2014. – № 4. – С. 190–204.
9. Aristotle. Physics / Aristotle // Complete Works of Aristotle, Volume 1. / Ed. J. Barnes. – Princeton, NJ : Princeton University Press, 1991. – Pp. 315–446.
10. Gallagher S. The phenomenological mind / S. Gallagher , D. Zahavi. – Abingdon, New York : Routledge, 2012. – 272 p.
11. Heidegger M. Being and Time / Martin Heidegger ; Trans. J. Macquarrie, E. Robinson. – N.-Y. : Harper Perennial, 2008. – 589 p.
12. Husserl E. Ideas Pertaining to a Pure Phenomenology and to a Phenomenological Philosophy : First Book: General Introduction to a Pure Phenomenology / Edmund Husserl ; Translated by F. Kersten. – Dordrecht: Springer, 1983. – 401 p.
13. Khanzhy V. B. The Interpretation of Husserl's Time-Consciousness in the Reconstruction of the Concept of Anthropic Time. Part

Школьнікова Т. Ю.,

к.іст.н., доцент,

доцент кафедри філософії та суспільних наук

Вінницький національний медичний університет ім. М. І. Пирогова

м. Вінниця, Україна

ПОНЯТТЯ ТА ПРОБЛЕМИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ КУЛЬТУРИ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ У ВИЩІЙ ОСВІТІ

Процес модернізації у вищій освіті забезпечує впровадження різноманітних змін з метою адаптації до сучасних викликів і вдосконалення якості освіти. Цей процес може охоплювати різні аспекти, включаючи педагогічні методи, технологічні інновації, організаційні структури та адміністративні процеси. Широкого розповсюдження набуває успішний міжнародний досвід підтримки принципів академічної доброчесності та її імплементації в освітній процес.

Імплементація (з лат. Implement – реалізовувати) – це процес реалізації та здійснення певних концепцій, планів, норм та законів визначених державою. Імплементація академічної доброчесності – це сукупність етично-правових заходів, щодо реалізації міжнародних принципів академічної доброчесності в галузі сучасної освіти та науки. Може здійснюватися державою індивідуально або організовано в рамках міжнародних норм, правил та законів. Необхідно зауважити, що імплементація культури академічної доброчесності як процес виконання державою міжнародно-правових норм, відбувається не лише на стадії формування нормативних документів, а й на стадії їх виконання [2, с. 459]. З метою реалізації рекомендацій Міністерства освіти та науки України потрібно дотримуватись базових принципів Кодексу честі навчального закладу, проводити навчальні семінари та тренінги, впроваджувати антиплагіатні засоби, систему заохочень та санкцій, організувати Академічні Комітети, до яких активно залучати студентських представників.

Згідно з Законом України № 2145-VIII від 05.09.2017 «Про освіту», ст. 42 «Академічна доброчесність» [3] розкриває поняття та правила дотримання академічної доброчесності, якими мають керуватись під час навчання, викладання та впровадження наукової, або творчої діяльності. Дотримання академічної доброчесності передбачається усіма учасниками